

Simultaantellingen Blauwe kiekendief Twente in de winter 2024-2025

In het Haaksbergerveen en de Engbertsdijksvennen worden al jaren slaapplekken van Blauwe kiekendieven gevolgd. Sinds 2022 worden ook andere Twentse gebieden geteld. Het doel is een zo compleet mogelijk overzicht van het aantal vogels in onze grensregio te krijgen. Hiervoor worden deze gebieden zo veel mogelijk simultaan geteld, dit wil zeggen dat de tellingen tegelijk worden uitgevoerd om dubbeltellingen van vogels uit te sluiten. Deze simultaantellingen zijn onderdeel van het habitatonderzoek van overwinterende Blauwe kiekens in de grensstreek Overijssel – Duitsland.

De tellingen vonden plaats op vrijdagavonden tussen 1 november 2024 en 28 maart 2025. Op 27 december en 17 januari mislukten de tellingen door dichte mist. In het Haaksbergerveen werd in 2025 steeds een week eerder geteld als in de andere gebieden. Er is in 6 gebieden geteld (zie figuur 1). De Paardenslenkte werd voor het eerst driemaal geteld in maart 2025. De coördinatie lag in handen van Gerrit Dommerholt (Wierdense veld en Sallandse heuvelrug), Robert Westerhof (Paardenslenkte), Kees Rosenbrand (Aamsveen), Jan Stufken (Haaksbergerveen) en Peter van den Akker (Engbertsdijksvennen).

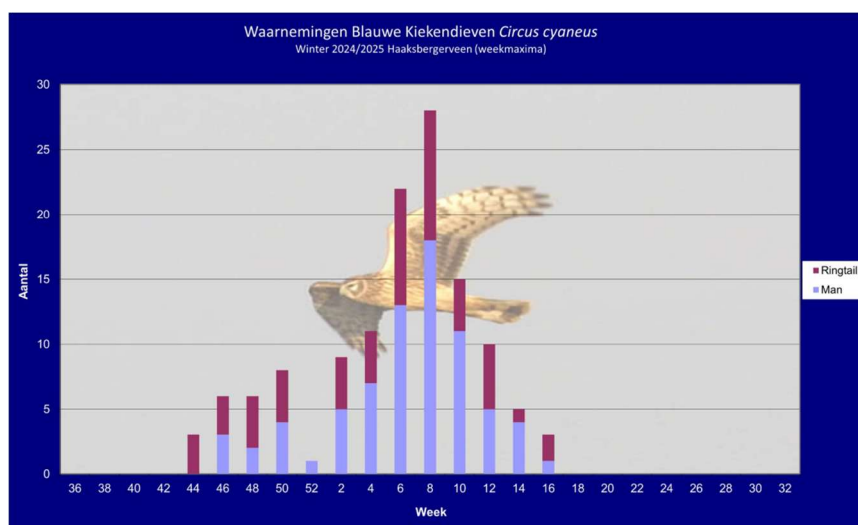
Figuur 1. Ligging getelde slaapplekken Blauwe kiekendieven in Overijssel (Ev = Engbertsdijksvennen, Wv = Wierdense veld, Sh = Sallandse heuvelrug, Ps = Paardenslenkte, Hv = Haaksbergerveen, Av = Aamsveen).

Resultaten 2024-2025

De resultaten zijn samengevat in tabel 1. Van de 6 gebieden waren in de Engbertsdijksvennen en het Haaksbergerveen naar verhouding grotere aantallen vogels aanwezig met gemiddeld 12,5 en 10,9 vogels per telling. Het hoogste aantal van 28 vogels werd geteld in het Haaksbergerveen op 21 februari 2025 (zie figuur 2, week 8). In de andere 4 gebieden sliepen gemiddeld minder vogels, waarbij vooral het lage aantal in het Wierdense veld opviel met 3,1 vogels per telling. Van de Sallandse heuvelrug en de Paardenslenkte is een minder compleet beeld verkregen, hier werd respectievelijk 4x en 3x geteld. Handicap op de Sallandse heuvelrug is dat hier de exacte slaapplekken nog niet zijn gevonden, waardoor de beste telposities nog niet kunnen worden bepaald.

Gebieden	grijze man	ringtail	Max	Gem	N
Engbertsdijksvennen	64,6%	35,4%	18	12,5	9
Haaksbergerveen	57,8%	42,2%	28	10,9	10
Wierdense veld	71,0%	29,0%	8	3,1	10
Aamsveen	0,0%	100,0%	3	1,9	8
Sallandse heuvelrug	28,6%	71,4%	10	3,5	4
Paardenslenkte	70,0%	30,0%	5	3,3	3

Tabel 1. Resultaten tellingen winter 2024-2025; Grijze mannen is percentage adulte en subadulte mannen, ringtail is percentage vrouwen en 1ste winter mannen, Max = maximum aantal vogels op 1 telling, Gem = gemiddeld aantal vogels op alle tellingen en N = aantal tellingen.

Figuur 2. Aantal Blauwe kiekendieven in het Haaksbergerveen (gegevens Jan Stufken)

Volledigheid 2024-2025

Om een idee te krijgen of er slaapplekken zijn gemist is waarneming.nl uitgeplozen op pleisterende vogels in de maanden november 2024 tot en met maart 2025. Volgens Cramp & Simmons (1979) hebben Blauwe kiekendieven een bereik tot wel 16 km van hun slaapplek. Naar mijn idee is dit vliegbereik geen goede indicatie voor onze situatie. Afgaande op eigen informatie met gezenderde vogels lijkt een vliegbereik van max 10 km reëler. Daarom is bij het uitpluizen van waarneming.nl met name gekeken naar het gebied oostelijk van de A1 en zuidelijk van het kanaal Almelo-Nordhorn. Daarbij is het gebied tussen Enschede en Haaksbergen niet meegenomen i.v.m. het vliegbereik vanuit het Haaksbergerveen en Aamsveen.

Uit de volgende gebieden zijn meerdere keren Blauwe kiekendieven gemeld:

- Omgeving Saasveld (4 waarnemingen, 3x man en 1x vr),
- Omgeving Rossum (4 waarnemingen, 3x man en 1x vr),
- omgeving Markelo (18 waarnemingen, 13x man en 5x vr),
- Strengveldweg (Losser) en Denekamperveld (55 waarnemingen, max 2 man en 1 vr).

Potentiële slaapplekken voor deze gebieden zijn het Syenvenn in Duitsland (Strengveldweg, Denekampveld en wellicht ook omgeving Rossum) en de Borkeld (omgeving Markelo). Voor de komende winters ga ik proberen tellers voor deze gebieden te vinden. Als u interesse heeft hoor ik dat graag!

Vergelijking met winter 2023-2024

In vergelijking met de vorige winter (tabel 2) werden in de Engbertsdijkerven (gemiddeld 12,5 versus 21,0 vorig jaar) en het Wierdense veld (gemiddeld 3,1 versus 10,8 vorig jaar) minder vogels geteld. In het Haaksbergerveen zaten juist meer vogels (nu 10,9 versus 7,8 vorig jaar). Op foerageerlocaties van vogels uit de Engbertsdijkerven werden deze winter behoorlijk minder Veldmuizen geteld dan vorige winter. Deze informatie is niet beschikbaar voor het Haaksbergerveen.

Gebieden	grijze man	ringtail	Max	Gem	N
Engbertsdijkerven	55,2%	44,8%	30	21,0	10
Haaksbergerveen	43,6%	56,4%	20	7,8	10
Wierdense veld	48,1%	51,9%	20	10,8	10
Aamsveen	14,3%	85,7%	2	1,6	9
Sallandse heuvelrug	47,6%	52,4%	5	2,3	9

Tabel 2. Resultaten tellingen in winter 2023-2024; Grijze mannen is percentage adulte en subadulte mannen, ringtail is percentage vrouwen en 1ste winter mannen, Max = maximum aantal vogels op 1 telling, Gem = gemiddeld aantal vogels op alle tellingen en N = aantal tellingen.

Literatuur

- S. Cramp & K.E.L. Simmons, 1979. The Birds of the Western Palearctic, Vol. 2.

Peter van den Akker (akkervanden@yahoo.com)